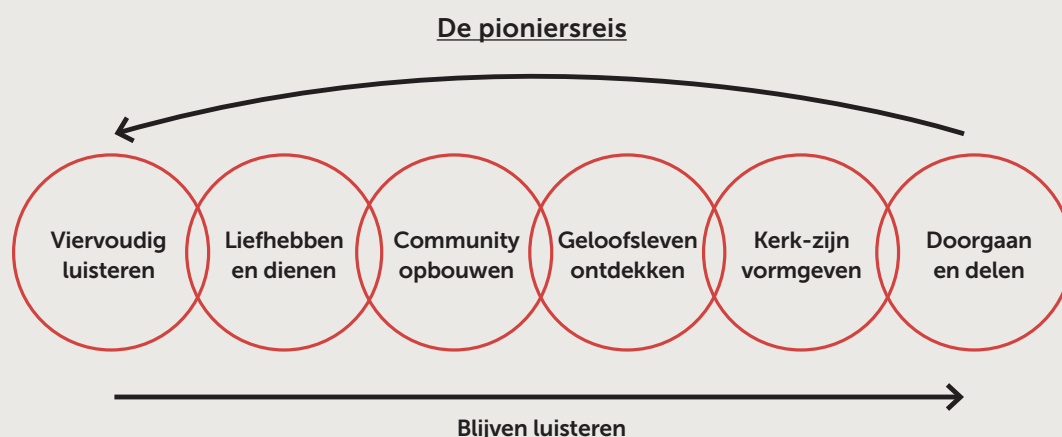

“Wij gaan ervoor! En jullie?”

Over een gezonde teamcultuur
in het licht van Gods missie

Dit is artikel 9 in een serie van 12 artikelen rond kernthema's voor proefplekken.

De eerste zes artikelen beschrijven de pioniersreis. De overige zes artikelen beschrijven thema's die deze reis ondersteunen.

De artikelen zijn in de eerste plaats geschreven met het oog op 'proefplekken'.

Dat zijn diverse soorten kerkplekken naast de gevestigde gemeenten, met een missionaire focus. Het taalgebruik is hierop gericht. Maar de onderliggende principes zijn veel breder toepasbaar. Met hier en daar een eenvoudige vertaalslag zijn de artikelen ook zeer geschikt voor gemeenteontwikkeling in het algemeen.

Wij gaan ervoor! En jullie?

Het is augustus 2012. Met een groep hebben we ongeveer negen maanden dromen gedeeld over een buurtkerk in de wijk. Vanavond deel ik opnieuw mijn visie. Ik leg uit welke toewijding ik verwacht van wie meedoet. Een echtpaar spreekt zich als eerste uit: 'Wij gaan ervoor! En jullie?' Ze kijken de groep rond. Langzaam komen ook anderen over de brug. 'Ja, ik ga er ook voor.' Het voelt alsof iedereen een stap naar binnen doet. Een moment van geboorte. We beginnen samen aan een avontuur van geloof dat we niet kunnen overzien.

Dit artikel gaat over het opbouwen van een gezonde teamcultuur in je pioniersteam. In elke fase vraagt een gezonde teamcultuur bewuste aandacht. Vanuit een Bijbels-theologische invalshoek onderzoeken we hoe het besef dat we deelnemen aan Gods missie bijdraagt aan het bouwen van een sterk team. We combineren dit perspectief met praktijkervaringen en behandelen drie kernaspecten:

- vertrouwen: wij kiezen voor vertrouwen
- gaven: wij ontvangen elkaar als een gave
- relaties: wij zijn toegewijd aan het versterken van relaties

Bij elk aspect oefenen we in alertheid op mogelijke valkuilen. Het ontwikkelen van een gezonde teamcultuur is een essentieel onderdeel van het missionaire leerproces!

Wij kiezen voor vertrouwen

Het eerste om samen bij stil te staan in je team is de houding van vertrouwen: vertrouwen op God en vertrouwen op elkaar. Vertrouwen groeit in relatie. In de eerste verhalen in de Bijbel lezen we hoe God Abraham en zijn familie op weg zendt: 'Ga en wees een zegen' (Genesis 12). God waardeert het als Abraham met alles wat hij is vertrouwt op Hem. Vertrouwen betekent openheid voor het onbekende en bereidheid om risico's te nemen. Dat geldt ook voor vertrouwen tussen mensen. De kern van vertrouwen is ruimte geven aan de ander, zelfs als dat spannend aanvoelt. Vertrouwen is meer nodig naarmate onzekerheid en de noodzaak van samenwerking toenemen. Dit past precies in de pioniersreis. In [de piramide van Lencioni](#) voor een gezonde teamcultuur vormt vertrouwen dan ook de dragende basis. Vertrouwen lijkt soms ongrijpbaar. Maar in de praktijk van teamwerk heb ik gemerkt dat vertrouwen een bewuste keuze is. Deze keuze begint altijd bij jezelf.

De keuze om samen op God te vertrouwen

In een pioniersteam is samen vertrouwen op God een bewuste keuze. We volgen daarbij een 'grand parade' van geloofsgetuigen (Hebreeën 11). In de levensechte verhalen van gelovigen voor ons ligt het bewijs van Gods betrouwbaarheid en van onze hoop. De keuze van vertrouwen op God vindt haar basis in de overtuiging dat God goed is en dat wij gekend en geliefd zijn. In wie wij zijn en in ons eigen verhaal nemen wij deel in Gods missie. Sinds de schepping en de komst van Jezus Christus werkt God aan de vernieuwing van de wereld, met liefde, vergeving en trouw, ook door lijden en verlies heen. Door de kracht van de Geest zal God zijn schepping tot voleinding brengen in Gods nieuwe wereld. In onze pioniersreis mogen we aansluiten bij wat God aan het doen is. Wat betekent deze overtuiging voor een gezonde teamcultuur?

- Een teamcultuur krijgt zuurstof door samen te vertrouwen op God. Er is ruimte om te ademen, te ontspannen, fouten te maken zonder angst, grenzen te houden, te lachen en te huilen. Geniet van het moment. Vertrouwen op God is steeds opnieuw een bevrijdende keuze. Samen bidden helpt hierbij.
- Aansluiten bij wat God aan het doen is vraagt een 'wakkere houding'. Je reageert op wat al gaande is. Je kijkt, luistert, je bent samen stil. Idealen zijn waardevol, maar mogen niet blind maken voor wat er daadwerkelijk gebeurt. Vertrouwen staat hier tegenover beheersing van het proces.

In ons pioniersteam stelden we steeds de vraag: hoe gaat het? Wat is God naar onze indruk aan het doen? Welke initiatief vraagt dat van ons? Elk half jaar evalueerden we naar aanleiding van de keuzes die we hadden gemaakt: Wat is er gebeurd? Gaandeweg deden alle betrokken deelnemers hierin mee op een 'plannen-maak-avond' met taart. Gezelligheid en structuur, openheid en oog voor resultaat gaan in dit proces samen met verrast worden door God. Want God verrast altijd.

De keuze voor onderling vertrouwen

Ook onderling vertrouwen in je team is een bewuste keuze. Vertrouwen wordt wel de belangrijkste 'valuta' genoemd in menselijke relaties. In een relatie met veel vertrouwen kun je het verkeerde zeggen, en toch begrijpen mensen wat je bedoelt. In een relatie met weinig vertrouwen kun je je woorden nog zo zorgvuldig kiezen en toch verkeerd worden begrepen.

Vertrouwen wordt binnen kerkelijk werk vaak ingekleurd als vertrouwen op God. Vertrouwen op elkaar als mensen krijgt veel minder aandacht, terwijl er juist in de dynamiek tussen mensen zo veel gebeurt. De bijbelverhalen laten zien dat God zijn koninkrijk bouwt met een 'tas vol mensen' van allerlei slag.

In ons team waren wij de eerste jaren erg voorzichtig naar elkaar. Onbewust speelde denk ik angst mee om anderen te kwetsen, en angst voor verschil van inzicht. Daardoor vonden wij het lastig om ons op een directe manier uit te spreken naar elkaar. Onze coach maakte ons hiervan bewust, zodat we konden oefenen met openheid naar elkaar. Pas in een later stadium lukte het ons om verschil in verwachtingen uit te spreken. De één genoot van het samen eten en de ander voelde een bepaalde onrust en wilde meer over geloof spreken.

Als Paulus in 1 Korintiërs 12 het beeld van het lichaam van Christus gebruikt, zien we geen perfect plaatje. Het beeld komt direct voort uit het probleem van verdeeldheid in de gemeente. Sommigen in de gemeente voelden zich beter dan de rest en anderen voelden zich minderwaardig. Dat doet schade aan het onderlinge vertrouwen. Paulus gebruikt het beeld van het lichaam van Christus om in die weerbarstige werkelijkheid een wissel mogelijk te maken. Al die verschillende leden van het lichaam zijn verbonden met het ene hoofd (vgl. Efeziërs 1:22; 4:15-16 en Kolossenzen 1:22), Jezus als Heer, en met de ene Geest. Dat vormt de basis voor hun onderlinge vertrouwen en onderlinge afhankelijkheid. Hoe helpt dit ons voor onze teamcultuur?

- Vertrouw er samen op dat de Geest werkt zowel door jou als door anderen die anders zijn dan jij. Samen hoeft je niet bang te zijn voor de verschillen. Omarm diversiteit in je team.
- Breng tijd met elkaar door om elkaar beter te leren kennen. Doe iets actiefs of eet met elkaar. Neem tijd om iets van elkaars levensverhaal te horen. Door meer verbinding groeit onderling begrip en vertrouwen.
- Bespreek regelmatig wat iedereen nodig heeft om zichzelf te zijn en mee te doen. Schrijf het op en maak samen een teamafspraken waar ieder hardop 'ja' op zegt. Ieder in het team is verantwoordelijk om de teamafspraken te beschermen en aan de bel te trekken als er iets gebeurt wat je samen niet wilt. Zo schep je een veilige omgeving waar iedereen kan bloeien.
- Vertrouw de ander door iets los te laten van jezelf en de ander te volgen, met het risico dat je teleurgesteld wordt of wordt verrast.

Wij ontvangen elkaar als een gave

De overtuiging vanuit de Bijbel dat wij met ons verhaal deelnemen in wat God aan het doen is, vormt de basis voor vertrouwen. Het tweede dat we nu oppakken is: elkaar in je team ontvangen als een gave. Het functioneren van je team zien in het grotere geheel van Gods missie in de wereld zorgt ervoor dat je steeds aansluit bij wat je is gegeven. De vraag die je centraal blijft stellen is: wat is ons gegeven? Die vraag gaat over de plaats waar je bent als geschenk. En over het evangelie zelf: Jezus als grootste geschenk aan ons

mensen. De vraag 'wat is ons gegeven?' gaat ook over de mensen in het team en in de gemeenschap: zij zijn een geschenk van God.

Het is verleidelijk om de mensen in je team en je gemeenschap te waarderen om wat ze kunnen. Het is perfect als iemand goed kan organiseren, goed kan spreken, creatief is of altijd zorgt dat alles klaarstaat. Je verheft dan al snel bepaalde gaven die handig zijn boven andere gaven die vrijwel niet worden gezien. Of bepaalde gaven zie je als 'meer geestelijk' dan andere. Of bepaalde personen zie je als meer waardevol dan de rest. Paulus waarschuwde hier al voor in Korinte. Daarom is het belangrijk om als team en als gemeenschap alert te zijn op deze valkuilen.

In veel pioniersgemeenschappen gebeurt iets bijzonders: zowel gelovigen als zoekenden zetten zich spontaan in.

Toen wij in de speeltuin waar we samenkomen een buurtcamping gingen organiseren, was dat het moment waarop een grotere groep mensen verantwoordelijkheid ging nemen. Het gebeurde spontaan. 'Waarom heb je ons niet gevraagd om te koken?' Een moeder en zoon zeiden: 'Wij willen wel nachtwacht zijn.' Kinderen willen altijd heel graag helpen, iets klaarzetten, iets ronddelen. Als het maar even kan, laten we ze meedoen. Rond de viering zei iemand: 'Ik wil wel bloemen verzorgen, die we dan na afloop brengen naar iemand in de buurt.'

Mensen als geschenk aan de gemeenschap

Vanuit het besef dat God werkt in de wereld kunnen we zien dat Gods Geest mensen in beweging zet. In het alledaagse leven zijn deze mensen een geschenk aan de gemeenschap. Deze ervaring verrijkt ons verstaan van gaven van de Geest door allereerst ieder mens zelf als een gave uit Gods hand te zien. Hoe kan dit inzicht over gaven doorwerken in een gezonde teamcultuur?

- Oefen binnen het team om jezelf en de ander als geschenk van God te zien. Je mede-teamleden zijn gaven van de Geest, ieder in zijn of haar eigenheid. Zo ervaar je dat eenheid en diversiteit samen kunnen gaan.
- Kijk in je gemeenschap naar mensen als begaafde mensen. Dat vraagt soms een vorm van omdenken, zoals Paulus schrijft: 'Juist die delen van het lichaam die het zwakst lijken het meest noodzakelijk' (1 Korintiërs 12:21).
- Help elkaar om de eigenheid te laten bloeien als een bloem die langzaam openbloeit. Coach elkaar om te leren zien wat God ieder geeft aan gaven van de Geest. Streef geen blauwdruk vanuit het Nieuwe Testament na. Wees opmerkzaam voor de gaven van de Geest in het heden in jullie midden. Tegelijk mogen we onbevangen open staan voor de gaven die we aantreffen in het Nieuwe Testament.
- Geef vertrouwen en verantwoordelijkheid aan ieder in de eigen rol en gaven. Zorg voor duidelijke afspraken. Verwacht niet van iedereen in het team hetzelfde.

Een vrouw uit onze gemeenschap heeft veel meegemaakt. Bij de geboorte heeft ze te weinig zuurstof gekregen, waardoor ze hersenschade heeft opgelopen. Ze heeft een mooie gave in het 'onderscheiden van geesten' meegekregen. Ze voelt haarfijn aan als geestelijk leiders hun macht misbruiken of als praktijken meer voortkomen uit traditie dan uit de Bijbel. Inmiddels geniet ze van het leiden van een viering met iemand samen.

Wij zijn toegewijd aan het versterken van relaties

Hoe bouwen we aan een gezonde teamcultuur in het licht van Gods hoopvolle missie in de wereld? We begonnen met samen kiezen voor vertrouwen. Daarna kwam naar voren dat elkaar ontvangen als een gave van God leidt tot eenheid en bloei. Het derde dat we uitwerken is de toewijding aan het versterken van relaties. Je zou kunnen denken dat het versterken van relaties nogal een open deur is. Maar toch ... aandacht voor de relatie is niet vanzelfsprekend in een team, in de kerk of in de samenleving. Je kunt ook heel functioneel en taakgericht met elkaar bezig zijn met een initiatief of een project. Je wilt toch iets bereiken?! Aandacht voor de relatie kan onbewust een middel worden om onze doelen te bereiken, te groeien of succesvol te zijn. Toch draait het in Gods koninkrijk om verbinding: met God, met elkaar en met de schepping.

Mensen floreren in verbinding met anderen, maar relaties kunnen ook ingewikkeld zijn. Zeker ook in teams. Verschillen in achtergrond, karakter en opvattingen kunnen spanningen opleveren. Juist door het actief bouwen aan gemeenschap en relaties – en niet slechts programma's om problemen op te lossen – laat de kerk iets van Gods vrede zien. In de aandacht voor relaties in het team wordt iets zichtbaar van wie God is (zie video '[Hoe als team afspiegeling zijn van God?](#)'). Wat betekent deze toewijding aan relaties voor een gezonde teamcultuur?

- Leer samen 'creatieve gesprekken' te voeren. In een creatief gesprek kies je ervoor om open te staan voor wat er leeft in de ander. Je kunt iets loslaten van jezelf. Zo kan de Geest tussen jullie werken omdat je samen dingen op een nieuwe manier kunt zien. Dit is een oefening in 'verzoening' door het aangaan van de relatie met iemand die voor jou 'anders' is.

Wat helpt voor een creatief gesprek	Wat in de weg zit voor een creatief gesprek
<i>'Tjonge, dit is een heel andere kijk op de dingen dan ik gewend ben.'</i>	<i>'Hier zeggen we altijd dat ...'</i>
<i>'Ik denk dat ik dingen net iets anders zie dan jij.'</i>	<i>'De Bijbel is hier gewoon duidelijk over ...'</i>
<i>'Wat vind jij ervan? Daar ben ik benieuwd naar.'</i>	<i>'Ik denk niet dat dit hier ter discussie staat ...'</i>
<i>'Ik weet dat ik op reis ben, en dit is waar ik sta op dit moment.'</i>	<i>'Nou, we zijn hier allemaal hetzelfde, toch?'</i>

- Oefen je samen in liefdevolle eerlijkheid. De weg van de liefde is 'nog voortreffelijker' dan de hoogste gaven (1 Korintiërs 12:31). Deze liefde is 'geduldig en vol goedheid' en 'vindt vreugde in de waarheid'. In de piramide van Lencioni is 'constructief conflict' na vertrouwen de tweede dragende laag. Spreek 'waarheid in liefde' om samen geestelijk volwassen te worden. Paulus schrijft in de brief aan de gemeente van Efeze over samen 'een eenheid vormen van de volmaakte mens, de tot volle wasdom gekomen volheid van Christus'. Hij verbindt dit proces met 'waarheid spreken in liefde' (Efeziërs 4:15). Door liefdevolle eerlijkheid in je team groei je samen in geloof.
- Erken wanneer wegen uiteen lopen. Soms lukt het in een team niet meer om elkaar te bereiken. Het is nodig om deze pijnlijke realiteit onder ogen te zien, ook als je soms lange tijd hebt samengewerkt in een team. Dan komt het erop aan om je onvermogen naar elkaar toe en voor God uit te spreken, en elkaar los te laten. Ook door ons onvermogen heen gaat Gods werk verder, in ons en in de ander.

Dit artikel wil een startpunt zijn voor gesprekken in je team. Hoe bouwen jullie samen aan een gezonde teamcultuur in het licht van Gods missie? We bespraken drie pijlers: de keuze voor vertrouwen, elkaar ontvangen als een gave en de toewijding aan relaties. Wanneer je hier als team samen bewust mee bezig bent, vorm je een fundament en een voorbeeld voor je gemeenschap: een team dat een teken van hoop is in Gods wereld.

Verder lezen

- Jack Barentsen & Oeds Blok, *Wakker in Gods wereld: Kerk-zijn in de 21e eeuw*. Amsterdam: Buijten & Schipperheijn 2024, met name de hoofdstukken 2 ('Vertrouwen'), 6 ('Gaven') en 7 ('Gemeenschap').
- Jack Barentsen & Oeds Blok, *De kleine wakker in Gods wereld: Samen leren kerk zijn*. Amsterdam: Buijten & Schipperheijn 2025, handzame gids, kort en duidelijk.
- Jan Hendriks, *Verlangen en vertrouwen. Het hart van gemeenteopbouw*. Kampen: Kok 2008, met name hoofdstuk 9 ('Vertrouwen').
- Stefan Paas, *De weg van vrede. Een rondleiding door het christelijk geloof*. Utrecht: KokBoekencentrum 2025, met name hoofdstuk 8 ('Mensen van vrede').
- Gert-Jan Roest, *Wie wil er missionair zijn? Over verwarring, allergieën en de inhoud van missionair werk*. Utrecht: Dienstenorganisatie Protestantse Kerk 2020.
- Heb je behoefte aan meer specifieke ondersteuning bij gezonde teamcultuur in interculturele teams, neem dan contact op met [International Church Plants](#).

De auteur

Oeds Blok is theoloog, pionier, coach en docent. Hij coacht pioniers binnen Unie-ABC en het netwerk [Urban Expression](#). Vanuit het [Instituut voor Undefended Leadership](#) begeleidt hij leiders.